

Szerkesztői iroda:

Kassa, Kovácsutca 15. sz. sava a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Kéziratok vissza nem adatnak.

Bérmentes leveleket fogadjunk el.

Árnyékmentes minden esztendőben egy félre, időközönként (a fotobalvó esetében) egész éven.

SZÍNHÉZSÉGI KÖZLÖNY

A vidéki színhézet érdekeit képviselő hetilap.

Felolós szerkesztő: Bathory Románcsik Mihály.

Kiadóhivatal:

Kassa, Kovácsutca 15. sz. hova az előfizetési díjak küldendők.

Előfizelési feltételek: Híreszt. éven... 6 frt - kr. Fél éven... 3 frt - kr. Negyed éven... 1 frt 50 kr. Két hónap... 1 frt - kr. Egy hónap... 50 kr.

Előfizetést bármely napról elfogadjunk.

Nyit-teret soronként 15 kr. A nyit-teret díjak fizetendőek.

„SZÍNHÉZSÉGI KÖZLÖNY” előfizetési ára ápril - szeptemberi felévér 3 frt. ápril - júniusi évfolyamra 1 frt 50 kr., egy óra 50 krajczár.

Az előfizetési pénzek legkevesebb postai utalvány használatával küldendők be, a „Színhézi Közlöny” kiadóhivatalba, Kassa, Kovácsutca 15. szám alá.

A ki egy félvi előfizetést 3 frt egészre előre bekiel, annak kedreményül, ingyen és bérmentes megküldjük a „Magyar színhézek és színhézi életrajzi” című egy kötetes művet, mely négy füzeten bejut meg 172 oldalon, 29 életrajzzal, naplókcal, jellemző adomák és apróságok. A kötet bolti ára 1 frt 60 kr.

Kérjük az előfizetése mielőbbi megújítását, hogy a lap számközlésében akadályok ne merüljenek fel. Lapunkból - április elejétől kezdve, - teljes szamu példányokkal meg azó ghatunk.

A kiadóhivatal.

A színhé-küretlek visszaállítása.

Negy év óta nem ezékként az tárgyról, mivel az 1880-iki rendkírhó színhé-kongresszus a színhé-küretlek előlérőse határozattal kimondta. Azóta csak egybeper került ismét napnyerre a küretlek elhelyeztetésének eszméje, ugyanis az 1881-iki közgyűlésen, a mikor e javaslatot a közgyűlés meg tárgyalási alapul nem fogadta el, hanem 26 szavazattal négy ellenében kimondta, hogy a küretleti rendszert a jövőre is elejti.

Most sem foglalkozánk e tárggyal, ha hivatalos szaklapunk legutóbbi ápril 19. számán ismét fő nem vetete volna e kérdést. Hozzászólnok tehát e kérdéshez és pedig azon okból, mert mi azt hisszük, hogy valamint lapunknak az a czélja, hogy a vidéki színhézet érdekeit és annak jólétét előmozdítsa, egy másik két szaklapunknak sem lehet egyéb czélja, legalább a mi hitünk szerint így kell lenni. Mindhárom egy közös érdekekben harszolunk, mi természetesebb tehát, mint, hogy az egyik vagy másik színhézi szaklapunk megjelens a közjölét érdekében írott cikkeket egyikünknek sem szabad aghyhalgatással mellőznünk, hanem igyekeznünk egyesült erővel közremunkálni és válllvere meghatározói híggát észszerese folytan a követendő irányt, szóköz minden oldalról tesszük az eszméket, a nem személykedésünk, hanem meggyőző érvekkel.

E rövid bevezetés után átérünk tulajdonképpeni tárggyunkra. Azt mindenki tudja, hogy a színhé-küretlek fenntalása vagy előlérőse irányuló mozgalom kezdeményezése „Színhézi Közlöny” hasábjairól indult ki 1879. telén. Minden szamban 4-5 színhézagató és színházuralt nyilvánította az irant véleményét pro et contra. Heves és szenvedélyes harc volt az igaz mindkét párt részéről, melynek végeredménye az lett: hogy a színhé-küretletek megszüntették. Tehát a többség győzött, - és miért? mindezenre azért, mert oly döntő argumentumokkal állt elő, melyek előtti az ellenpártnak meg kellett hajolnia. És most hivatalos szaklapunk állít azt sürgeti, hogy „vissza kell a küretletek állgatni minél előbb oly gyórsan, - mint csak lehet, melyek nélkül - ugymond - színhézetünk valójában nemvise, mely helyzethez hova e az igazán biztosítva soha sem lesz.”

Mi hisztőlünk mindenki meggyőződését; a t. kollega ur már 1870-ben meg színhézagató korában a „küretlek-sek” híve volt, és így csak dicsérendő dolgot, hogy meggyőződése most is ugyanaz. Mert tetszik tudni, manapság - fájdalom - némely ember úgy szokta meggyőződését változtatni; a hogy a köpenyegyet szokás, már t. i. a meről a szél fúj.

Hanem azért engedjen meg t. laptsírunk, de azon indokolás, melylyel küretlői indítványt kísér, meg nem állhat. Azokat a mutában szerzett tapasztalatok egyfő-egyik mind meggyőzőfőjők. Lassunk csak! Azt mondja: „Küretlek nélkül a színhézagató biztosítva soha sem lesz, hanem folyóvált

ki lesz tere a bizonytalanságnak, az ide-oda való kapkodásnak, egymás előre vágásnak, minduntalan állomáskeresésnek, minden ósc- és tavaszszal társulati lotás-futásnak, előlérőseknél kölönsök utáni ujtás-utazásnak és előlérőse csinálásnak. - Kérjük t. laptsírunkat, szíveskedjék felutni a „Színhézi Közlöny” 1879. évfolyamát s ott a küretlek ellen és mellett történt vélemény-nyilvánításokban, megtalálja a fentebbi indokolásra nevez a kellő eluoakat és a szükséges felvilágosításokat. A színhézagatók nagyobb része éppen úgy ki volt tevé a bizonytalanságnak, az ide-oda való kapkodásnak, egymás előre vágásnak, folytonos állomáskeresésnek, a küretlek fenntalása idejében is, mint most, bizonyítva azon körülmény, hogy egyre-másra kórték az igazgatók társak engedélyt a küretlekben való működésre, különösen a kisebb dróterok, egy-kettő kivételével, majd mind a más küretlebe működött, mert a saját küretleiben nem tudott megélni. Ebből kifolyólag természetesen akkor is ep úgy „lötöttak-futottak az igazgatók kölönsök után és csináltak adósságokat, - szóval örökös pénzzavarban voltak, mint most. De ezt az utóbbi állításunkkal talán az illelő czikkirő is is aláírja minden szó nélkül, mert azt hisszük, lehetett alkalma tapasztalni.

Mivel volt tehát job az helyzet a jelenlegi? Azon éven is voltak szerkesztői színhézi 200-an, az idei vírávárszarnapok ismét Budapest utcáin szerkesztők nélkül 180 színhé.

Fentebbi sorainkban a színhézagatók és a színhézet többségének érdekében nem helyeseltük a színhé-küretlek visszaállítását; lassuk most a közön ség szempontjából, mert ennek is van ám hozzászólati joga, mivel színhépartió közönség nélkül nem existálhat színhézetük. A mai község a művészetet már nemcsak pártolni, de élvezni is akarja és tudja. Nagyon is világos hozzászólati joga van tehát mindazon intézkedéshez, mely művelőseink keltegetéséért elismérsőre van utalva.

E monopóliált küretlekre való felosztás szabad versengés eszméjét hirdető sokasunkban egy új optalmat, mint komikus. Megírjuk azt már annak idején sokszor, hogy mi a színhézet és az azt pártoló nagy közönség között természetesen fenálló viszonyt oly kétoldalú szerződésnek tekintjük, melynek mindkét fél jogosan állapíthatja meg a maga fölteitelt. Nem engedhető meg annak jogosultsága, hogy egyik fél a másik fölött kívárló rendelkezési jogot, vagy pláne monopóliummal bírjon. Mert csakis ily feloldul szerződésnek tekinthetjük a színhé-küretlek élethebeletését, hol a közönség megkérdezte tette és nélkül, ennek létezésre és hajlamaira utalványoztatnak ki a szabdalak.

És ennek az önkényes monopóliázásnak mi a következménye? Az, hogy sem a színhézet, melynek érdekében látják a czikkirő ur ismét jónak létesíteni, sem a közönség igényei nemének kielégítve. Legfeljebb egynehány színhézagató nyert utalnia, kine a szerencsés véletlen valamely színhé küretlet juttatott kiaknázandó birakóba. A legtöbb esetben azonban miúddék fél között csak elégedetlenséget teremtett. A vidéken a színhézetre nevez bizonyos évadok léteznek, melyekben 1-ginkből prosperál, melyekben a közönség annak még kevésbé méltótelmes része is leginkább hajlandó művésztetre. Csakhogy azon évadok majdnem mindenütt hasonló időben állnak be. Már most a színhézagató ezen évad tartama alatt egyszerre nem lehet küretleken összes helységében és mig ily módon küretleének egyik helysége ki van elejtre, a többi elhanyagolva marad. - Ha pedig kellő időn kívül ezen többiekét fölkeresi az ezek sem igen hajlandók kellő időn kívül művelőzetre, megint a színhézagató van a sor elégedetlenségére, passzura.

Ily viszonyokat szűt az országban a színhé-küretlekre való felosztás szerencsétlen eszméje, mely által némelyégy főnökké látják a közönség zidését és akaratát, megakadályoztatva nélkül, gasztalán jószágként beárbadni. Ezeketán reméljük, hogy az illelő czikkirő urt meggyőzőt a küretlek élethebeletése czélzatértelmegető; hagyjunk tehát bétké neki, hiszen ugyis oly sok bajnak és kellemetlenségnek

küfórrásra volt s most sem szolgálja a színhézetnek előnyére, esakis hátrányára. Ez a mi meggyőződésünk.

Bathory R. Mihály.

TÁRCZA.

A kik egymást képviselik.

- Rajz -

Ira: Gonda László.

B... város rendkaptányja a következő idéznyt készítelte a szegedi színházurat egyik előlérőse szerelmes színhézetnek: „T. cz. Tokay Antal urna (színhé). Ma 1882. ávi ápril hó 7-én délelőt 10 órakor a főkapitány hivatali irodájában jelenlék meg.”

„Tokay éppen a színpadon volt, jelenészt próbálta „Czira nyomorúság”-ból, midőn a hajdu az idéznyt elhozta. A színhézetek közt rendes tréfátöray, ha közölteni látnak ilyen suttjas ruháján embert, hogy osszebujva suttogják: „Jaj a hajdu! - „Kollega ez téged keres!”

Szegény vidéki magyar színhé! sokszor bizony a tréfaból komoly vádlóság lesz s a „Jaj a hajdu!” megszólított íjzestjeit remk-ből, a maga valóságában előtte látja az örögdőt egy kis papírszalagot hosszú kórnás íjjai közt, a melyen a fentebb írt sorok díszlegnek száraz hivatalos gombasságall: „Jelenlék meg!” Legalább már azt is ord árja a hivatalnok, hogy hat mi ügyben jelenlék meg, hogy így eleve kifundálhatóvá mentseget.

Tokay is epp oly pillanaton kapta az idéznyt, midőn mindre gondolt, csak erre azt mondta: „Ismerve gombam rendkaptány, de nem jutott eszébe oly dolog, a mert a kapitányiság elé idézhetlek.”

Mi történnehet hat? Tokay, hogy a dolog mielőltérőli bővebb felvilágosítást szereshessen magának, felkért engem mint egy városból való, iskolás, kenyeres pájtást, kiket a sors egy, pályára, később egy igazgatóhoz vetett, hogy mint törvénydőt ember személyesen sem a kapitány előtt, hisz ugysem ismer egyikük sem. Különbön is az egész megidéztesse terevéden alapulhat, mert bizonyára más keres. - Nos megj edés barátom, - zárta be beszédét Tokay - és intéz el ügyemet.

Mió pillanatra vonakodtam elfogadni Tokay kérését, ismerve gombam rendkaptány, az annak mégis csak beleugrottam, hiszen csakugyan mindegy, akár ő, akár én. S aztán ha valami komoly baj kezdene fegyvetni, majd előlököl aláztos komoly pofával, hogy bizony a ki a kapitány ur előtt megjelent, az nem az, a kit gondolt, hanem egy ártatlan megbízott... Azal fogtam az idéznyt és ballagtam a városházára fel.

Az idő borús és zivataros volt s oly hideg, hogy téli felöltözésem vacogtak fogaim. Mig a városházáj értem, elég időm volt gondolkodni a kapitány ur fogadtatásáról. Előre megjósltam, hogy egy tigris-emberrel lesz dolgom, kinek felkete szakálta a daltól úgy fog szőles melő felküzámitani, mint a vihártól fölkerőszelő tenger. Előre örültem ötletemnek, hogy a mikor már jól tűzbe hozom, akkor bambán, ártatlan vigorgatásokkal meghajtom magam és szépen azt mondom, hogy:

- Kapitány ur! ne dühökődjék hiába annyira, nem en vagyok az, a kit gondolt s mert ha az igazi idéznet jelenlék meg ön előtt, akkor már ki lesz fárada, miután én nem vagyok Tokay, hanem Kódy Béla, a kit e szidálnak nem illetnek. En csak Tokay helyettesem, ki meg színhézet és rendező nem hazgatja el a próbát. A papot sem szabad az ottal melő elhuzrolni, ép úgy a színhézet a színpadról. - Ezzel vege lesz a ceremóniának, a kapitány ur ugyan harsogadni fog e baklővésen, - de hát mikor nem csinál a rendő baklővót?

Mig e fentebb mondottakat szépen sorjába magamban elgondoltam, épen elég volt a városházára

